

Ötzi

De IJsmummie

In de Alpen zijn hoge bergen. Er ligt eeuwig sneeuw en ijs. En er zijn gletsjers. Dat zijn stenige ijsvlaktes. In de zomer van 1991 vinden twee wandelaars daar een ijsmummie. De ijsmummie ligt daar al meer dan 5000 jaar!

Hij krijgt de naam Ötzi, want zo heet het dal waar hij is gevonden. Archeologen en artsen hebben het lichaam, de kleding en de spullen van Ötzi heel goed onderzocht. Er is zo heel veel ontdekt. Ötzi was de vondst van de eeuw! Dankzij hem weten we nu veel meer over het leven in de Steentijd, in het tijdvak van jagers en boeren.

Ötzi

Lengte = ongeveer 1 meter en 60 centimeter

Leeftijd = ongeveer 46 jaar

Gewicht = ongeveer 50 kilo

Kleur ogen = blauw

Haar = bruin of zwart, tenminste 9 cm lang

Baard = ja, waarschijnlijk wel

Schoenmaat = 38

Jagen...

Ötzi heeft in een dal van de Alpen gewoond. In die tijd leven de mensen vooral van de jacht. De mannen jagen op allerlei dieren. Zoals beren bijvoorbeeld.

Niet al het vlees wordt direct opgegeten. Een deel van het vlees wordt gedroogd, zodat de mensen ook in de winter nog iets te eten hebben.

Want als het koud is, dan is het moeilijk om aan eten te komen.

... en verzamelen

Jong en oud moet meehelpen om voorraden voedsel aan te leggen voor de winter.

In de herfst verzamelen de vrouwen vruchten, paddenstoelen, bospessen en noten uit het bos.

Samen met de kinderen gaan ze op zoek naar brandhout voor een vuur. Hier kunnen ze op koken en zich aan warmen. Het is 's nachts namelijk steenkoud in de hutten. Je moet wel een vuurtje maken om een beetje warm te blijven.

Landbouwers

Ötzi en de mensen uit zijn dorp zijn niet alleen 'jagers en verzamelaars'. Ze verbouwen ook gewassen, zoals tarwe en gerst. Dit weten we, omdat in de kleding van Ötzi een paar verdwaalde graankorrels zijn gevonden.

Deze zijn misschien in zijn jas terechtgekomen tijdens de oogst of het tijdens het bereiden van voedsel. Twaalf uur voor zijn dood had Ötzi nog granen gegeten. De geleerden vonden resten daarvan in zijn maag.

Einkorn, een tarwesoort uit de tijd van Ötzi

De kleding van Ötzi

Ötzi droeg bergkleding gemaakt van aan elkaar genaaide stukken vacht en leer, een knielange mantel van geitenvel en een muts van berenvacht.

De mensen hadden toen nog geen lange broeken. Ötzi droeg twee losse broekspijpen van geitenleer. Een soort legging waardoor hij zich gemakkelijk kon bewegen.

Zijn schoenen waren helemaal aangepast voor een tocht door de bergen. Hij had een binnenschoen van gras. Dat hield zijn voeten warm. En de buitenschoen was gemaakt van stevig herten- en berenleer.

Het gereedschap van Ötzi

Duizenden jaren geleden bewerken de mensen stenen tot gereedschap. In de winter is er alle tijd om gereedschap te maken.

Ze slaan ze op een bepaalde manier tegen elkaar. Zo krijgen ze stenen met scherpe randen of met punten. Puntige stenen binden ze vast aan lange rechte takken.

Met deze speren jagen ze op dieren. Stenen met scherpe randen gebruiken ze als mes.

De spullen die Ötzi bij zich droeg waren in het gletsjerijs heel goed bewaard gebleven. Zoals houtskooltjes om vuur te maken. Ook werden een boortje, een dolk en een pijlkoker met pijlen gevonden. Maar het mooiste werktuig was toch wel de koperen bijl!

Een gewone dood?

Ötzi de ijsmummie werd gevonden in de Alpen.

Jarenlang hebben wetenschappers geloofd dat Ötzi tijdens een gewone tocht door de bergen was overleden.

Ötzi zou een herder geweest zijn, die zijn schapen en geiten naar een hoger gelegen weide bracht om ze daar te laten grazen. Misschien was hij ziek.

Ötzi was 46 jaar. Voor die tijd was dat heel oud. Het weer verslechterde, Ötzi viel en stierf tenslotte van de kou.

Het onderzoek gaat door

Maar de onderzoeken naar Ötzi gaan door. Er komen nieuwe technieken. Ötzi gaat in een scan. Met dat apparaat ontdekken de geleerden nog meer. Wat blijkt? In zijn schouder zit een pijlpunt. Ötzi is in zijn rug geschoten.

Hij is dus overleden aan de gevolgen van een schotwond door een pijl!
Is hij vermoord? Maar waarom is hij beschoten en door wie?

De onderzoekers gaan verder en vinden een diepe snijwond in zijn hand. Waarschijnlijk opgelopen tijdens een gevecht. En later ontdekken ze ook nog eens het bloed van vier verschillende mensen op zijn jas en bijl. Ötzi heeft dus gevochten met vier mensen!

Hoe Ötzi echt gestorven is

Waarschijnlijk is het dorp van Ötzi aangevallen door een vijandige stam...
Er waren gevechten, er vielen doden. Ötzi en andere overlevenden vluchtten de bergen in.

Het was voorjaar, maar het weer sloeg plotseling om. Het werd steeds kouder en het begon te sneeuwen. Zonder warme kleding en een goede uitrusting kun je niet overleven in die kou. Dat wist Ötzi. Hij keerde terug naar het dorp om zijn spullen op te halen. Daar werd hij in zijn schouder geschoten. Maar hij kon vluchten.

Zijn familie en de andere dorpingen waren waarschijnlijk de berg al over. Ver weg. Ötzi was helemaal alleen. Het werd nog kouder, Ötzi was zwaargewond, viel neer en stierf uiteindelijk. Of het écht zo gebeurd is.... Helemaal zeker weten zullen we het nooit.

Wist je dat...

Er mensen zijn die zeggen dat er een vloek rust op Ötzi? Sinds de ontdekking van de ijsman zijn er 10 wetenschappers dood gegaan. Allemaal deden zij onderzoek naar Ötzi. Maar of het echt waar is...

Héél veel mensen onderzochten Ötzi en zijn spullen. Meer dan 150! De meesten zijn dus gewoon blijven leven. De 10 mensen die stierfen waren 60 jaar of ouder. Niet bijzonderoud. Maar ook niet piepjong meer.